

CONCEPTVERSLAG (aangepast) Centraal College van Deskundigen (CCvD) Archeologie

Datum: 13 december 2023
Tijd: 13.30 – 16.30
Locatie: Gemeentehuis IJsselstein

Aanwezig:	Werkt bij	Afgevaardigd door
Arno Verhoeven (AV, aftredend)	Universiteit van Amsterdam	Archon
Bart Vermeulen (BV)	Gemeente Deventer	CGA
Berta Buurman (BB)	Inspectie O&E	IO&E/Rijk
Bjørn Smit (BS)	Rijksdienst Cultureel Erfgoed	RCE/Rijk
Dan Vis	NORMEC	CI
Eli Gehasse (EG)	RWS	RWS
Floris van Oosterhout (FvO)	Arcadis	NVAO
Hans Koopmanschap (HKms)	Antea Group	VOiA
Henk van der Velde	ADC Archeoprojecten	NVAO
Huib Jan van Oort	OD Rivierenland	Gemeente
Jeroen Flamman (JF)	Vestigia	VOiA
John Jansen (JJ)	Ws A & Maas	UvW
Kinie Esser (KE)	ArcheoPlan Eco	BAP/SAMPL
Martijn van Gelderen	BPD	NEPROM
Rien Polak (RP, opvolgend)	Universiteit Nijmegen	Archon
Suzanne Wentink	Het Oversticht	IPO/IWC
Patrick van Domburg (PvD)		Voorzitter
Esther Wieringa (EW)	SIKB	Secretaris (verslag)

Vaste gasten

Theo van Oeffelt (TvO, SIKB, verslag)
Jelle de Boer (JdB, SIKB)
Henk Koster (HK, SIKB)

Afwezig met bericht

Femke Tomas (AV, Archol)
Harry Winteraeken (vervangen door JJ)

Toelichters/gasten

Anneleen van de Water (agp 1)
Heleen van Londen (agp 2)

Opening en vaststellen agenda

13.30 uur

- Welkom aan de leden
- Welkom nieuw lid namens Archon: Rien Polak (RU)
- Welkom aan de gasten: Anneleen van de Water (agp 1), Heleen van Londen (agp 2)
- Welkom aan de toehoorders: namens SAMPL: Rob Houkes
- Afmeldingen:
  - Harrie Winteraeken – vervangen door John Jansen

De agenda wordt zonder wijzigingen vastgesteld.

1. Ter besluitvorming: Verkenning positie Bachelor/Master

*Bijlage 1-1 Rapport verkenning Ba/Ma –
Toelichting door Anneleen van de Water
Bijlage 1-2 Voorstel besluitvorming*

Toelichting: Op verzoek van het CCvD Archeologie -en conform het Jaarplan 2023- is er een verkenning met raadpleging uitgevoerd over de positie van de Bachelor/Master binnen het kwaliteitszorgsysteem.

- Het CCvD Archeologie wordt gevraagd om in te stemmen met deze verkenning en te besluiten over de gewenste vervolgstappen.

Anneleen van de Water licht (hier samengevat) toe: De verantwoordelijkheidstoedeling sluit onvoldoende aan op de praktijk (met name de inzet van jonge archeologen). Dit is ook geconstateerd in een eerdere evaluatie naar de werking van het archeologisch kwaliteitssysteem. Ervaren zij een glazen plafond? Om antwoord te geven op die vraag heeft Anneleen een verkenning uitgevoerd door middel van een kwalitatieve benadering. Deze bestond uit het afnemen van interviews met (ervarings)deskundigen. Er is gestreefd naar een evenwichtige steekproef uit het archeologische veld. Na de interviews heeft een raadpleging plaatsgevonden op de Reuvensdagen.

Het antwoord is ja, er is een glazen plafond. Er bestaat een weeffout ten aanzien van jonge archeologen (Bachelor) en zij-instromers (Master).

En er is draagvlak voor verandering. Er moet iets gebeuren, wordt door alle deelnemers aan de verkenning onderschreven. 'Immers, door een rem te plaatsen op instroom en groei van gemotiveerde en/of getalenteerde mensen, lopen we als werkveld een groot risico om op termijn geconfronteerd te worden met een onwenselijk krapte of zelfs een uitstervend en doodbloeiend werkveld. En dat los van menselijke aspecten om eenieder de mogelijkheid te bieden te kunnen groeien en zich te kunnen ontplooiën in een richting die hem/haar passend is'.

'Maak geen onderscheid in hokjes, we zijn archeoloog met een opleiding', geeft Anneleen de opvattingen weer.

Haar verkenning bevat ook een aantal aanbevelingen die kunnen bijdragen om dit glazen plafond te slechten. 'Er lijken haakjes binnen het systeem te bestaan', aldus Anneleen, 'waaraan de doorgroeimogelijkheden gekoppeld kunnen worden. Gedacht wordt dan aan de eisen die aan actoren gesteld worden en de actorbeoordeling. Dit laat onverlet dat ook regelmatig geopperd is dat een nieuw systeem ook verfrissend zou kunnen zijn'. Want, schrijft ze in haar rapport, 'De oplossingsrichtingen variëren erg: van mensen gewoon toelaten want opleidingen zijn gewoon goed en betrouwbaar, het invoeren van een meester-gezel regeling, het uitbreiden van de actor-dossier-beoordeling met een peer review en referent tot een erg uitgebreid en 'zwaar' traject zoals we dat ook met de EVC-regeling hebben gekend. Maar wat ook de gedachtes aangaande de vormgeving en operationalisering van een beoordeling van vakbekwaamheid en ervaring ook waren, allen geven aan dat het onwenselijk is dat er nog meer variaties in actoren (hokjes) komen of dat de maatwerkactor uitbreidingen krijgt. Allen vragen om gelijkstelling binnen het bestaande kader. Mocht gelijkstelling niet mogelijk (of wenselijk) zijn, dan is unaniem verzocht om na te denken over een nieuw kader'.

Anneleen lichte tijdens de vergadering tot slot een aantal van de aanbevelingen toe die zij in haar verkenning meekreeg. Waaronder 'Bijscholing is een belangrijk punt. Naast verworven competenties en vaardigheden (learning on the job). Bijscholing moet betaalbaar en toegankelijk zijn en inhoudelijk adequaat. Het kan namelijk competenties en vaardigheden verdiepen waardoor mensen nog meer in hun kracht komen te staan en dus nog beter hun best gaan doen (en dus kwaliteit vergroten). En 'Hef de tweedeling tussen Bachelor en Master op en biedt het vertrouwen in mensen vanuit het systeem.'

Tot slot merkte zij op dat er in het werkveld veel waardering bestaat voor het feit dat het CCvD dit probleem serieus heeft willen oppakken en deze verkenning op te zetten.

Omgekeerd reageerde het CCvD positief op het werk van Anneleen.

Het gesprek ging daarna onder meer in op de genoemde weeffout – is dit een weeffout in het systeem of in het bestel, stelde de VOiA als vraag. De weeffout zit in het systeem.

Archon merkt op dat dit voortkomt uit een (veranderende) context. Het systeem is eertijds opgezet met een Ma-structuur met een latere toevoeging van de Ba (met de komst van de opleiding van Saxion). Nu de context is veranderd, blijkt het systeem te knellen. De RCE sluit daarop aan. Het bodemarchief is eindig en vandaar de hoge eisen aan uitvoerenden. Gelijk wordt de vraag gesteld hoe het zit met de capaciteit. Hierover wordt vervolgens uitvoerig gediscussieerd.

Het CGA n reactie op RP: je zou de keuze om niet te toetsen op competenties kunnen beschouwen als een weeffout (al is daar wel bewust voor gekozen). Beperk de discussie nu vooral op de positie van de bachelor Ba en de brede discussie over toetsen en competenties niet nu te voeren.

Heleen van Londen (te gast) vraagt om een visie, of ‘paraplu’ als ander onderwerp over generaties met als belang het vasthouden van kennis en het investeren in kennis en kunde. Het speelt op Europees niveau, zegt zij. Het toenemend tekort aan senior KNA Archeologen is een punt van zorg.

BAP/SAMPL merkt op dat vanuit specialistisch onderzoek er een heel groot gebrek is aan doorgroei. Goed opleiden van specialisten is een groot probleem, ze willen wel maar kunnen niet. Anneleen reageert: Gevaar voor uitsterving is reëel. De vraag is of opleidingen nog ‘heilig’ zijn. Nadenken over het doel vraagt om breder nadenken dan alleen doekjes voor het bloeden. VOiA meent dat een aanvulling op de bul vakbekwaamheid is. De CI/TI toets suggereert vrijblijvendheid. We moeten onze zorg op de hele beroepsgroep richten.

Er wordt gewezen op het feit dat de Arbeidsmonitor aansluit op de discussie.

Alom wordt vastgesteld dat de huidige positie van de Ba in het kwaliteitszorgsysteem als grootste zorg wordt gezien. De VOiA ziet graag een snelle vervolgactie, in lijn van de door Anneleen voorgestelde pilot. ‘Een pilot ten aanzien van de Bachelor - Master thematiek uit te voeren om de beoordeling van vakbekwaamheid en ervaring (competenties) in het archeologische kwaliteitssysteem in te voeren. De pilot (gebaseerd op een nog op te stellen startplan) kan bestaan uit het uitwerken van een duurzame en inclusieve regeling die in eerste instantie geïmplementeerd wordt voor de Bachelor - Master thematiek. Na afronding van de pilot en evaluatie daarvan, kan beoordeeld worden of de werkwijze van pilot al dan niet gewijzigd uitgerold kan worden voor het gehele archeologische kwaliteitssysteem.

In februari wordt hierover in een klein comité verder gesproken om daarna in de CCvD bijeenkomst van maart tot een besluit te komen.

Het CCvD besluit het volgende

Het CCvD stemt in met de verkenning. Inhoudelijke besluitvorming over de adviezen is nu niet aan de orde. Wel zal met een kleine afvaardiging vanuit het CCvD, eventueel een afgevaardigde uit de achterban voorbereiding op de besluitvorming plaatsvinden (actie SIKB/EW)

2. Ter besluitvorming: Verkenning status KNA protocollen

Bijlage 2 Notitie Verkenning status

Toelichting door: Heleen van Londen

Toelichting: In het CCvD Archeologie is de vrijwilligheid van een aantal KNA Protocollen de afgelopen jaren meermaals besproken. Een van de acties is het verkennen van het draagvlak en onderzoeken of verplicht stellen een positieve uitwerking heeft op de kwaliteit. Het rapport volgt voor de eerstvolgende vergadering in maart. Het CCvD wordt door de verkenners op 13 december bijgepraat over de uitkomsten.

Heleen van Londen licht haar verkenning toe aan de hand van een gespreksnotitie, die voorafgaat aan de uiteindelijke rapportage. Dit, omdat zegt zij, op voorhand duidelijk is dat er verschillend wordt gedacht in het veld over gelijktrekking. Daarom heeft zij ervoor gekozen om het inventariserend onderzoek te richten op de probleempceptie: welke problemen lost gelijktrekking op? En wat zijn de argumenten voor of juist tegen? Die argumenten moeten de discussie voeden en tot een besluit kunnen leiden.

Haar vraag aan het CCvD of men zich herkent in deze aanpak.

De RCE stelt een tegenvraag: Is het CCvD dan de juiste gesprekspartner? Of is er iemand anders die dat beter zou kunnen? Voor Heleen is het CCvD een doordachte afvaardiging van het veld. BAP gaat akkoord met deze aanpak, wanneer zij tijdig beschikken over de argumenten – voor of tegen.

Heleen geeft aan dat zij een aantal interviews houdt/heeft gehouden, op basis van een lijst van groepen. Het zijn in totaal 24/25 personen. De scope in de gesprekken zijn alle vrijwillige protocollen.

Op de vraag vanuit het CCvD of het probleem breed wordt herkend, antwoordt zij dat er vooralsnog geen consensus blijkt te bestaan over gelijktrekking omdat er twijfel is over de relatie tussen certificaat en kwaliteit en daarmee ook aan verplichten als oplossing voor het kwaliteitsprobleem; dat wel herkend wordt. Het is een 'knellend korset' krijgt zij regelmatig te horen. En het 'duiken en shoppen' om onder de KNA-eisen uit te komen, blijkt regelmatig aan de orde te komen. Iets wat voor verschillende CCvD leden herkenbaar is.

De daaropvolgende discussie spitst zich toe op de rol van de overheid, in casu het ministerie van OCW, op die van het Programma van Eisen en – meer algemeen – op de definiëring van het begrip kwaliteit.

Heleen geeft tot slot nog aan dat zij nog geen gesprekken heeft gevoerd met de universiteiten en dat er wellicht maatwerk zal moeten worden gecreëerd voor specialisten

In de vergadering van maart presenteert zij haar volledige rapportage.

3. Voortgang: KNA 5.0

Voorafgaand aan de behandeling van dit agendapunt leidt de voorzitter kort in. De herziening van de KNA, zegt hij, vraagt veel van ons allemaal. De verschillende achterbannen zien het soms anders en willen het soms anders. Des te meer is er veel waardering voor de betrokkenen die aan dit project werken en hun achterban vertegenwoordigen. Hij vraagt de vergadering daarom om respect en rust, om uiteindelijk tot een mooi eindresultaat te komen.

Bjørn Smit, als voorzitter van de Regiegroep, verzorgt een toelichting op de stand van zaken. In de afgelopen maand zijn er signalen binnengekomen betreffende enkele onderwerpen, die ertoe leiden dat er voorgesteld wordt een pas op de plaats te maken. 'De Regiegroep-leden, namens NVAO en VOiA, constateren dat hun achterbannen anders in de wedstrijd zitten'. De items betreffen naast een lijst met knelpunten uit de praktijk op hoofdlijnen ook specifiek:

- De rol van bevoegd gezag in relatie tot o.a. goedkeuringsvereisten en beleidsvrijheden;
- De deponering in relatie tot o.a. goedkeuringsvereisten en beleidsvrijheden;
- De inhoudelijke kwaliteit, mede in relatie tot toepassing veldonderzoek en specialistisch onderzoek.

In de daaropvolgende discussie over dit advies passeert een aantal onderwerpen en meningen, ook inzake de opstelling van NVAO en VOiA de revue. In antwoord op aan hen gestelde vragen geven zij aan open te staan voor mogelijke oplossingen en conclusies, maar de 'nu rijdende trein' tijdelijk on hold te willen zetten. Voor verschillende leden van het CCvD zijn de aangekaarte problemen of de lijst van de NVAO in combinatie met het tempo herkenbaar. Partijen die dagelijks met de KNA de maken hebben, worden onvoldoende gehoord, zo is de beleving.

Een van de voorstellen als vervolgstap is om alle Certificaathouder en Certificerende partijen bijeen te brengen om gezamenlijk de problemen te inventariseren. Ook de overheden moeten hierbij betrokken worden, wordt opgemerkt. Dit, omdat zoals Bjørn Smit stelt, 'de uitkomst ook kan zijn dat we het niet zelf kunnen oplossen – hooguit kunnen nadenken over wie en hoe dat specifieke probleem kan oplossen.'

Het CCvD besluit het volgende

Kennis van kwaliteit in bodem en archeologie

Het CCvD besluit om de ontwikkeling van de KNA 5.0 tijdelijk on hold te zetten. In deze periode wil het CCvD aandacht geven aan drie onderwerpen:

- De rol van bevoegd gezag in relatie tot o.a. goedkeuringsvereisten en beleidsvrijheden;
- De deponering in relatie tot o.a. goedkeuringsvereisten en beleidsvrijheden;
- De inhoudelijke kwaliteit, mede in relatie tot toepassing veldonderzoek en

Bij het in kaart brengen van de eerdergenoemde problemen worden niet alleen de leden van het CCvD betrokken, maar ook leden uit de verschillende achterbannen.

De al geplande veldraadpleging op 31 januari wordt qua agenda hierop aangepast.

Vervolg ter besluitvorming/vaststelling m.b.t. BRL SIKB 4000/KNA

15.30

4. Ter besluitvorming: Jaarplan 2024

*Bijlage 4 Concept Jaarplan 2024
Toelichting door: Esther Wieringa*

Toelichting: Voor elk nieuw kalenderjaar stelt het programmabureau een Jaarplan op met daarin de trends, scope en voorgenomen projecten voor het nieuwe kalenderjaar. Hierin staan ook de doorlopende projecten/initiatieven en projecten/initiatieven die in 2023 niet tot uitvoering zijn gekomen. Het CCvD wordt gevraagd om in te stemmen met het Jaarplan. Onder voorbehoud van beschikbaar projectbudget is het streven om alle (geprioriteerde) projecten ten uitvoer te brengen. In het Jaarplan is een voorstel voor prioritering aangebracht in het geval het budget niet toereikend is. Het Jaarplan 2023 wordt uiteindelijk vastgesteld door het SIKB bestuur.

- Het CCvD Archeologie wordt gevraagd om in te stemmen met het Jaarplan 2024.

Na de toelichting door Esther Wieringa spreken de CCvD-leden over een aantal voorgenomen items. Zo ziet de VOiA graag dat er prioriteit wordt gegeven aan de leidraad Archeozoölogie, bepleiten diverse leden voor een zekere mate van temporisering (gelet op de veelheid aan projecten en de daarmee gepaard gaande werkdruk) en wordt bepleit om daar waar mogelijk en noodzakelijk ook aandacht te schenken aan de op 1 januari inwerking tredende Omgevingswet (en de weerslag daarvan op het archeologisch werken).

Op verzoek van het CCvD zal SIKB een overzicht maken van de lopende projecten en hun status/voortgang. Een en ander komt in de maart vergadering terug ter besluitvorming.

5. Ter bespreking/besluitvorming: werkervaring voor PAN-medewerkers

Bijlage 5 Brief PAN

Toelichting: Het CCvD wordt gevraagd door PAN (Portable Antiquities Netherlands) of voor werkervaring voor PAN door medewerkers met een KNA actorschap mag meetellen als relevante werkervaring. Honoreren is een (mogelijk) principiële afwijking van de KNA werkzaamheden. Hoe beoordeelt het CCvD dit?

- Binnen het Harmonisatieoverleg was men over de inhoud van het werk overwegend positief (want relevant werk voor een materiaalspecialist), maar zag men ook dat dit werkzaamheden zijn die strikt genomen buiten het domein van de KNA uitgevoerd worden.
- Het CCvD Archeologie wordt gevraagd om desondanks positief te besluiten zodat deze werkzaamheden mogen meetellen als relevante werkervaring voor de (Senior) KNA Materiaalspecialist.
- De CI-TI kan hierop anticiperend toetsen bij een positief besluit (en later verwerkt worden in de KNA).

De Certificerende Instellingen hebben behoefte om dit onderwerp uitgebreider te bespreken, dan nu qua tijd mogelijk is. De VOIA zegt ook andere informatie te hebben dan nu op tafel ligt. Daarom wordt besloten het onderwerp door te schuiven naar de maartvergadering.

6. Ter besluitvorming: Erkennen opleidingen voor toetreding tot het Actorregister

Kennis van kwaliteit in bodem en archeologie

Bijlage 6 Advies MA Oudheidstudies, track Romeinse Archeologie

Toelichting: De commissie opleidingen heeft zich gebogen over een nieuwe aanvraag en daarover advies uitgebracht aan het CCvD.

- Het CCvD Archeologie wordt gevraagd om op basis van het advies deze opleiding te erkennen. Daarmee wordt de lijst van erkende opleidingen aangevuld en gepubliceerd op de website van het Actorregister.

Op de vraag van de VOIA waarom dit besluit nodig is, want de opleiding is toch al erkend, antwoord Archon dat dit correct is, maar dat de opleiding, na tijdelijk uit de lucht te zijn geweest, nu weer open staat.

Het CCvD besluit het volgende

Het CCvD stemt in met het advies tot erkennen.

7. Ter bespreking: Brief OCW n.a.v. rapport Raad voor Cultuur: Archeologie bij de tijd

Bijlage 7 Aangepaste brief staatssecretaris OCW

Toelichting: Op 25 september is de brief besproken en zijn opmerkingen gemaakt ter aanpassing. Ook op de aangepaste versie waren er opmerkingen. Daarom wordt de aangepaste brief opnieuw geagendeerd.

- Het CCvD Archeologie wordt gevraagd om in te stemmen met deze versie van de brief.

Het CCvD besluit het volgende

Behoudens enkele kleine wijzigingen in de tekst gaat het CCvD akkoord en kan de brief verstuurd worden.

Onderwerpen-documenten ter informatie/bespreking en/of vaststelling 16.15

8. Ter vaststelling: Conceptverslag 25 september 2023

Bijlage 8 conceptverslag

Het verslag wordt zonder wijzigingen vastgesteld.

9. Ter informatie: Overleg KNA Gebruikersgroep

Bijlage 9 Verslag KNA Gg 1411 2023

Toelichting: Op 14 november jl. is er een overleg van de KNA Gebruikersgroep geweest. Het CCvD krijgt de verslagen ter kennisname of op verzoek ter bespreking voorgelegd.

10. Ter informatie: Harmonisatie overleg CI/TI

Bijlage 10.1 en 10.2 Verslagen

Toelichting: Op 14 november jl. is er een overleg met de Certificerende en Toetsende Instellingen geweest. Het CCvD krijgt de verslagen ter kennisname voorgelegd.

Op verzoek vanuit het CCvD wordt de rol van de KNA Gebruikersgroep (is dit nou een mini-CCvD?) voor de volgende vergadering geagendeerd.

11. Financiële verantwoording

Kennis van kwaliteit in bodem en archeologie

Vanwege de tijd wordt het financiële overzicht nagezonden.

12. Mededelingen/W.V.T.T.K.

- Definitief PvA Handreiking menselijke resten (bijlage 12)

Vergaderingen van het CCvD in 2024:

- Woensdag 27 maart 13.30-17 uur IJsselstein
- Woensdag 19 juni 13.30 -17 uur RCE, Amersfoort
- Maandag 23 september 13.30 -17 uur IJsselstein
- Woensdag 11 december 13.30 -17 uur RCE, Amersfoort

13. Rondvraag en afsluiting met eindejaar borrel

16.30

- BS verwijst naar het NAR-rapport over fysiek beschermen, BS verwijst naar de website van de RCE waar dit rapport te downloaden is.
- NVAO vraagt of de veldraadpleging op 31 januari nu wordt geannuleerd? Het Pb in reactie: Nee, het zal geen raadpleging zijn i.h.k.v. van de KNA 5.0, maar het is wel gewenst om het veld te raadplegen c.q. te informeren. Het CCvD zal hierover nader geïnformeerd worden.